Archive of SID

تأثیر حاکمیت شرکتی بر رابطه بین ویژگی‌های رفتاری مدیران و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی

سید خسرو امیری[۱]
فرزین رضایی[۲]
عبدالصمد خلعتبری لیماکی[۳]

تاریخ دریافت: ۹۷/۱۲/۶
تاریخ پذیرش: ۹۸/۳/۲

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر رابطه بین ویژگی‌های رفتاری مدیران و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. بدین منظور داده‌های مورد نیاز از ۷۹ شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران، در طی دوره زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ جمع آوری گردیده است. از آنجایی که رفتار مداخله گرایانه ممکن است بر کیفیت اطلاعات افشاء شده و مفید بودن آن‌ها برای تصمیم‌های سرمایه‌گذاری اثر داشته باشد، باید سازوکارهای با کیفیتی برای حمایت از منافع سرمایه‌گذاران و کنترل رفتار فرصت‌طلبانه مدیران فراهم کرد. یکی از سازوکارها برای کاهش مسأله نمایندگی، نظام حاکمیت شرکتی است. سازوکارهای حاکمیت شرکتی، می‌توانند رفتار فرصت‌طلبانه مدیران را کاهش و در نتیجه کیفیت اطلاعات ارائه شده را افزایش دهد. نتایج پژوهش حاکی است، که از میان ساز و کارهای انتخاب شده حاکمیت شرکتی؛ استقلال هیئت مدیره، نقش دوگانه مدیر عامل، تمرکز مالکیت و رقابت در بازار محصول بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر هستند، اما مالکیت نهادی بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر نیست. همچنین از میان ساز و کارهای انتخاب شده حاکمیت شرکتی؛ استقلال هیئت مدیره، نقش دوگانه مدیر عامل، تمرکز مالکیت و مالکیت نهادی بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر هستند، اما رقابت در بازار محصول بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر نیست.

کلمات کلیدی: حاکمیت شرکتی، ویژگی‌های رفتاری، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی.

۱. دانشجوی دکتری حسابداری، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.
۲. دانشیار گروه حسابداری، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران. (نویسنده مسئول). پست الکترونیک: Farzin.rezaei@qiau.ac.ir
۳. استادیار گروه حسابداری، واحد رامسر، دانشگاه آزاد اسلامی، رامسر، ایران.

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

۱. مقدمه

شـرکت‌های بزرگ بـه عنوان پایه‌های اصلی اقتصاد، حجم عظیمـی از منابع اقتصادی (نظیر نیروی انسـانی، مواد اولیه، نیروی مدیریتی، سرمایه و...) را به مصرف می‌رسانند و در مقابل نقش بسیار مهمی نیز در توسعه و پیشرفت اقتصادی کشورها دارند. ویژگی جدایی مدیریت از مالکیت به عنوان یکی از ویژگی‌های بارز شـرکت‌های سهامی، به سبب قدرت انحصاری بخشیدن به مدیر در تهیه و ارائه گزارشـات حسـابداری (به عنـوان یکی از مهم‌ترین خروجی‌هـای عملکرد واحد اقتصادی) بحث تضاد منافع بین ذی‌نفعان مختلف واحد اقتصادی را مطرح نموده و لزوم توجه به نظارت و کنترل مدیران توسـط تمامی سهامداران را عمق بخشیده است. زیرا طبق همین ویژگی اسـت که مدیران امکان دسترسـی بی قید و شرط به بخش مهمی از اطلاعات مالی سازمان را به دسـت می‌آورند. این ویژگی زمانی که در کنار ویژگی حسـابداری تعهدی به خاطر وجود معوق‌ها (ما به التفاوت سـود نقدی و سـود تعهدی) قرار می‌گیرد و انگیزه‌هایی همچون پاداش، مقررات گریـزی، افزایش روز افـزون رقابت‌ها و... پیش می‌آید، محرکی قوی برای مدیران می‌شـود تا در جهت منافع خویش و حتی در تضاد با منافع سـایر گروه‌ها اطلاعات موجود را دسـتکاری نمایند (قدرتی و فیضی،۱۳۹۴).

بیشـتر محققیـن این حـوزه دریافته‌اند که دسـتکاری سـود غالبـاً با انگیزه گمـراه کردن اسـتفاده‌کنندگان از صورت‌هـای مالـی و یا انحراف از نتایج قراردادی که بسـتگی به سـودهای حسابداری دارد، انجام شود (حساس یگانه و همکاران،۱۳۹۱) به طوری که مدیر با این عمل قصد دارد فرآیند سودآوری شرکت را هموار نشان دهد، تا واحد اقتصادی تحت مدیریت او با جذابیتی خاص به عنوان یکی از گزینه‌های اولیه برای سرمایه‌گذاری مطرح باشد.

از طرفی توسـعه اقتصادی در یک جامعه و دست‌یابی به یک بازار سرمایه کارا، مستلزم وجود اطلاعات مالی شـفاف و قابل مقایسـه می‌باشد. قابلیت مقایسه یکی از ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی اسـت که اسـتفاده کنندگان را قادر می‌سـازد تا شـباهت‌ها و تفاوت‌های موجود بین اقلام صورت‌های مالی را بررسی نمایند (دی فرانکو و همکاران، ۲۰۱۱).

اطلاعات مالی با کیفیت منجر به تخصیص بهینه منابع کمیاب در جامعه می‌شود و مسئولیت پاسخ‌گویی در تصمیم‌های اقتصادی را تسهیل می‌بخشد. همچنین اطلاعات مالی با قابلیت مقایسه در بازار سرمایه و بدهی، برای سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان بسیار حائز اهمیت است. زیرا آنان با اتکا به این اطلاعات اقدام به تصمیم‌گیری در زمینه خرید و فروش سهام، ارزیابی عملکرد مدیران و دیگـر تصمیم‌های اقتصادی می‌کنند. ازجمله پیامدهای اقتصادی اطلاعات مالی قابل مقایسـه، ایجاد شـرایط رقابت کامل و فرصت‌های برابر در بازار سـرمایه، افزایش توان پیش‌بینی کنندگان از اطلاعات مالی و افزایش ارزش شـرکت می‌باشـد. بنابراین درک عواملی که موجب افزایش این ویژگی کیفی می‌شود از اهمیت بالایی برخوردار است (آلجیفری، ۲۰۱۵). پژوهش‌های انجام شده پیرامون این موضوع، بیشـتر بر نقش استانداردهای حسابداری متمرکز بوده‌اند. اما استانداردهای حسابداری به تنهایی خروجی سیستم گزارشگری مالی را تعیین نمی‌کنند. بلکه محرک‌ها سازمانی

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

نیز می‌توانند تأثیرگذار باشند.

از اینرو وجود مکانیزمی منسجم برای جلوگیری از این پدیده شوم و همسو کردن منافع طیف‌های مختلف ذی‌نفعان و همچنین سمت و سو بخشیدن به اهداف سازمان توسط تمامی ذی‌نفعان، مقولهٔ "حاکمیت شرکتی" مطرح شده است. که می‌توان آن‌را مجموعه قوانین، فرآیندها، فرهنگ‌ها و روابطی دانست که بین سهامداران، مدیران و حسابرسان شرکت باید وجود داشته باشد تا متضمن رعایت همه‌جانبهٔ حقوق سهامداران جزء، بازدارنده از سوءاستفاده‌های احتمالی و موجب دست‌یابی به اهداف پاسخگویی، شفافیت، عدالت و رعایت حقوق ذینفعان گردد. بعلاوه می‌توان گفت شرکت‌هایی که نظام حاکمیت شرکتی بهتری دارند، کمتر با مشکلات تضاد منافع و عواقب ناشی از آن روبرو می‌شوند (قدرتی و فیضی،۱۳۹۴).

از این رو انجام پژوهش در این حوزه و بررسی تأثیر مکانیزم‌های مختلف حاکمیت شرکتی، می‌تواند در بالا بردن درک سهامداران از این مقوله خطیر مؤثر واقع گشته و سمت و سوی تازه‌ای به دیدگاه‌های سهامداران (که این دیدگاه‌ها خود بر معیارهای تعیین مدیران و نحوه نظارت بر عملکرد آن‌ها تأثیرگذار خواهد بود) ببخشد. بنابراین در پژوهش حاضر سعی بر آن است تأثیر ویژگی‌های رفتاری مدیران بر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با در نظر گرفتن سازوکارهای حاکمیت شرکتی مورد بررسی قرار گیرد. یکی از این ویژگی‌های رفتاری، خوش‌بینی است که عبارتست از تمایل رو به بالا در ایده‌ها و عقاید نسبت به نتایج و برآیندها در آینده، که در مجموعهٔ گسترده‌ای از تصمیمات فردی و سازمانی تأثیر می‌گذارد (جاربوی و همکاران،۲۰۱۴). سوگیری دیگر، کوتاه نگری است که یک گرایش رفتاری در انسان است که افراد را بر می‌انگیزد تا به جای اینکه برای فردا پس انداز کنند، امروز خرج کنند. کوته‌نظری مدیریت از تمرکز بیش از اندازه بر روی نتایج کوتاه مدت ناشی می‌شود (میزیک،۲۰۱۰). با در نظر گرفتن توضیحات فوق مساله اصلی پژوهش تشخیص این است که آیا مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی می‌تواند بر رابطه بین خصوصیت‌های رفتاری مدیران و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به عنوان یکی از ویژگی‌های اصلی کیفیت گزارشگری مالی تأثیرگذار باشد؟

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

قابلیت مقایسه صورت‌های مالی کیفیت اطلاعاتی را نشان می‌دهد که استفاده‌کنندگان را قادر می‌سازد شباهت‌ها و تفاوت‌های عملکرد مالی دو شرکت را شناسایی کنند (فرانسیس و همکاران،۲۰۱۴). استفاده کنندگان از صورت‌های مالی باید بتوانند صورت‌های مالی یک واحد تجاری را در طول زمان، برای تشخیص روند تغییرات در وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی مقایسه کنند. همچنین قادر به مقایسه صورت‌های مالی چندین واحد اقتصادی با هم باشند. بدین ترتیب ضرورت دارد اثرات معاملات و سایر رویدادهای مشابه در داخل واحد تجاری در طول زمان برای آن واحد تجاری با ثبات رویه اندازه‌گیری و ارائه شود و بین واحدهای تجاری مختلف نیز هماهنگی رویه درباره اندازه‌گیری و ارائه موضوعات مشابه

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

رعایت گردد (سازمان حسابرسی،۱۳۹۲). این موضوع در حالی است که عوامل مشترک اقتصادی تقریباً به طور یکسان بر روی شرکت‌ها اثر گذاشته و بیش‌ترین شباهت‌ها را در داخل یک صنعت توضیح می‌دهد اما عوامل خاص هر شرکت نیز کیفیت گزارشگری مالی را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

از آنجایی که مدیریت واحد تجاری مسئول تهیه و ارائه صورت‌های مالی می‌باشد، می‌تواند در گزارشگری مالی (انتخاب رویه‌های حسابداری) اعمال نظر کند. علاوه بر آن در مبنای تعهدی حسابداری، لزوم شناسایی درآمد و هزینه‌ها همراه با دریافت و پرداخت وجه نبوده و در محاسبه سود نیز از پیش‌بینی‌ها و برآوردها استفاده می‌شود. تحقیقات تجربی در چارچوب ادبیات مالی رفتاری نیز نشان می‌دهد که عوامل احساسی و خطای شناختی مانند سوگیری‌های رفتاری نقش محوری در فرایند تصمیم‌گیری دارند (هیرشلیفر و همکاران،۲۰۱۲). از جمله این سو گیری‌ها می‌توان به خوش‌بینی و کوته‌بینی مدیران اشاره کرد.

مدیران خوش‌بین با برآوردی بیش از واقع از توانایی خود در تأثیرگذاری بر سود شرکت و دست کم گرفتن اتفاقات غیرمترقبه مانند نوسانات در چرخه کسب و کار، به احتمال زیاد پیش‌بینی سود بیش از حد خوش‌بینانه منتشر خواهند کرد که غالباً به عدم تحقق سود پیش‌بینی شده این مدیران منجر می‌شود. در نتیجه آنان سعی می‌کنند با استفاده از اقلام تعهدی سود گزارش شده را بیش از واقع نشان دهند (لیبی و رنیکامپ،۲۰۱۲). همچنین مدیریت کوته‌بین، با گرایش به اهداف کوتاه مدت و حرکت در جهت برآورده کردن آنان، با تغییر در روش‌های عملیاتی به طور مستقیم، فرآیند تجاری و سود اقتصادی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. شرکت‌های دارای مدیران کوته‌بین در سال‌های اولیه، بازده سهام بالاتری نسبت به سایر شرکت‌ها دارند. این شرکت‌ها سود غیر عادی بیشتری نسبت به شرکت‌های دیگر گزارش می‌کنند که اگر سرمایه‌گذاران از تورم سود آگاه باشند آنگاه احتمالاً اطلاعات سود را بی‌ارزش خواهند دانست (مرادی و باقری،۱۳۹۳). بنابراین سوگیری‌های رفتاری می‌تواند منجر به کاهش کیفیت گزارشگری مالی مخصوصاً ویژگی قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شود.

حاکمیت شرکتی با استفاده از سازوکارهای درونی، بیرونی و محیطی همچون ۱- ساختار هیئت مدیره که به دلیل حفظ منافعشان و کسب شهرت به عنوان متخصص در امر تصمیم‌گیری، ۲- دوگانگی وظیفه مدیرعامل که سبب کاهش دخالت سهامداران کنترل کننده، ۳- ساختار مالکیت که باعث کاهش استفاده فرصت‌طلبانه مدیران از منابع شرکت، ۴- تمرکز مالکیت که امکان کنترل بهتری بر عملکرد مدیران و ترویج اقدامات اصلاحی و ۵- رقابت در بازار محصول که سبب بهبود عملکرد و گرفتن بهترین تصمیم در مورد آینده است، در پی نظارت مؤثر بر عملکرد مدیران و کاهش رفتارهای فرصت‌طلبانه آنان جهت نیل به ایجاد توازن بین منافع مدیران و سهامداران می‌باشد (رضایی و مهدی دوست،۱۳۹۱).

با در نظر گرفتن توضیحات فوق هدف اصلی این مطالعه بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر رابطه بین ویژگی‌های رفتاری مدیران و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی است تا مشخص شود آیا مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی می‌تواند بر رابطه بین خصوصیت‌های رفتاری مدیران و قابلیت

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

مقایسه صورت‌های مالی به عنوان یکی از ویژگی‌های اصلی کیفیت گزارشگری مالی تأثیرگذار باشد؟

در ادامه برخی از پژوهش‌های مهم در زمینه این مطالعه ارائه می‌شود؛ احمد و همکاران (۲۰۱۵)، در پژوهشی با عنوان رابطه بین قابلیت مقایسه و کارایی قیمت سهام به بررسی تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر خطای قیمت‌گذاری ناشی از ناهنجاری اقلام حسابداری پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که قابلیت مقایسه به عنوان یک ویژگی کیفی منجر می‌شود تا اطلاعات به موقع و به طور کارا در قیمت سهام منعکس شده و در نتیجه قیمت‌گذاری نادرست سهام کاهش یابد. گونزالز و آندره (۲۰۱۴)، پژوهشی با عنوان "کارایی هیأت مدیره و کوتاه بینی" انجام دادند. در این پژوهش آن‌ها به بررسی ارتباط بین یک هیأت مدیره کارا (از نظر شاخص‌های اندازه، تجربه، مالکیت و استقلال هیأت مدیره) و ریسک کوتاه مدت یا کوتاه بینی مدیریت پرداختند. آن‌ها در این پژوهش از اطلاعات شرکت‌های بریتانیایی برای سال‌های ۱۹۹۲ تا ۲۰۱۰ استفاده کردند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که با افزایش کارایی هیأت مدیره، ریسک کوتاه مدت شرکت کاهش پیدا می‌کند. این نتیجه برای انواع روش‌های اندازه ریسک کوتاه مدت برقرار است. باکروهمکاران (۲۰۱۳)، در پژوهش خود به بررسی خوش‌بینی مدیران، اعتماد به نفس و ویژگی‌های هیئت مدیره: به سمت نقش جدیدی از اداره شرکت‌ها پرداختند و بیان نمودند که دوگانگی وظیفه، اثر منفی بر اثر بخشی هیئت مدیره خواهد گذاشت، بنابراین هیئت مدیره، توانایی کنترل سوگیری روان شناختی مدیر و اثرات آن بر تصمیمات شرکت را نخواهد داشت. سلارکا (۲۰۱۲)، در پژوهش خود به بررسی حاکمیت شرکتی و رقابت در بازار محصول پرداخت. یافته‌های پژوهش وی نشان داد که تاکید بر رقابت در بازار محصول لزوماً منجر به ارتقای سطح حاکمیت شرکتی نخواهد شد. با وجود این، به نظر می‌رسد که اصلاحات مستقیم انجام شده در زمینه حاکمیت شرکتی، ضروری و مؤثر باشد. بن محمد و همکاران (۲۰۱۲)، در پژوهش خود به بررسی اینکه آیا حاکمیت شرکتی بر مدیران تأثیر می‌گذارد؟ پرداختند و نشان دادند که عدم دوگانگی وظیفه و جدایی پست مدیر عاملی و ریاست هیئت مدیره، احتمال سوگیری خوش‌بینانه را کاهش می‌دهد. وی استدلال می‌کند که این جدایی می‌تواند تأثیر هیئت مدیره را افزایش دهد و کیفیت کنترل اعمال شده در برابر مدیران را قوی‌تر سازد. دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱)، در پژوهشی به بررسی تأثیر قابلیت مقایسهٔ صورت‌های مالی بر سطح تحلیل و پیش‌بینی پرداختند. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد بین قابلیت مقایسهٔ صورت‌های مالی و سطح تحلیل‌ها و بهبود دقت پیش‌بینی ارتباطی مستقیم و معنادار وجود دارد؛ به طوری که افزایش قابلیت مقایسهٔ صورت‌های مالی منتهی به افزایش سطح تحلیل‌ها و بهبود دقت پیش‌بینی می‌شود و از میزان پراکنش پیش‌بینی‌ها می‌کاهد. کیا و صفری گرایلی (۱۳۹۶)، به پژوهشی تحت عنوان قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، مدیریت سود تعهدی و مدیریت سود واقعی پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری، موجب کاهش مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و در مقابل افزایش مدیریت واقعی سود می‌شود. خرم و جمکرانی (۱۳۹۵)، ساز و

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

کارهای نظام راهبری شـرکتی و خوش‌بینی مدیریت را بررسـی نمودند و دریافتند نتایج پژوهش نشـان می‌دهد که از میان سازوکارهای انتخاب شـده از نظام راهبری شرکتی، مالکیت مدیریت، تمرکز مالکیت و ویژگی‌های هیئت مدیره شـامل عدم دوگانگی وظیفه، اندازه و اسـتقلال هیئت مدیره، مالکیت مدیریت و اسـتقلال هیئت مدیره توانسـته میـزان خوش‌بینی مدیران را کاهش دهد؛ لیکن سایر سازوکارهای منتخب پژوهش اثر معناداری بر خوش‌بینی مدیریتی نداشته است. همچنین می‌توان گفت با شناسایی سوگیری‌های رفتاری مانند خوش‌بینی مدیران، نظام راهبری شـرکتی باید به سـوی ایفای نقشی جدید با عنوان نظام راهبری شـرکتی رفتاری حرکت نماید. فروغی و قاسـم زاد (۱۳۹۴)، تأثیر قابلیت مقایسه به عنوان یکی از ویژگی‌های کیفی گزارشگری مالـی بر ضریب واکنش سـودهای آتی را بررسـی نمودند و بـه این نتیجه رسـیدند که قابلیت مقایسـه صورت‌های مالی ضریب واکنش‌های سودهای آتی را افزایش می‌دهد. نمازی و همکاران (۱۳۹۴)، اثر رقابت در بازار محصول و اطلاعات حسـابداری را بررسـی نمودند و نشـان دادند که بین شاخص‌های رقابت در بازار محصول و کیفیت اطلاعات حسابداری رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. رهنمای رود پشـتی و همکاران (۱۳۹۴)، به بررسی سبک حسابرس و قابلیت مقایسهٔ صورت‌های مالی در با اسـتفاده از روش همبسـتگی و رگرسیون چند متغیره و تحلیل رگرسیون در شـرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته‌های حاصل از پژوهش نشان می‌دهد سبک حسابرس بر قابلیت مقایسهٔ صورت‌های مالی مؤثر است و برای دست‌یابی به قابلیت مقایسـه، علاوه بر نیاز به وجود استانداردهای حسابداری یکنواخت، حسابرسان نیز دارای نقش با اهمیتی هستند

۳. فرضیه‌های و مدل‌های پژوهش

فرضیه اصلی اول		حاکمیت شرکتی بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.
فرضیات فرعی	۱-۱	استقلال هیئت مدیره بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.
	۱-۲	نقش دوگانه مدیرعامل بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.
	۱-۳	مالکیت نهادی فعال بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.
	۱-۴	تمرکز مالکیت بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.
	۱-۵	رقابت بازار محصول بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.
فرضیه اصلی دوم		حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

فرضیات فرعی	۱-۱	استقلال هیئت مدیره بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.
	۱-۲	نقش دوگانه مدیرعامل بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.
	۱-۳	مالکیت نهادی فعال بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.
	۱-۴	تمرکز مالکیت بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.
	۱-۵	رقابت بازار محصول بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

مدل مورد استفاده جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر می‌باشد:

فرضیه اول		
فرضیات فرعی	۱-۱	$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MYO_{it} + \alpha_2 BIND_{i,t} + \alpha_3 MYOBIND_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$
	۱-۲	$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MYO_{it} + \alpha_2 UnDuality_{i,t} + \alpha_3 MYOUnDuality_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$
	۱-۳	$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MYO_{it} + \alpha_2 ACINST_{i,t} + \alpha_3 MYOACINST_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$
	۱-۴	$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MYO_{it} + \alpha_2 OWNCON_{i,t} + \alpha_3 MYOOWNCON_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$
	۱-۵	$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MYO_{it} + \alpha_2 HHI_{i,t} + \alpha_3 MYOHHI_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$
فرضیه دوم		
فرضیات فرعی	۱-۱	$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 BIND_{i,t} + \alpha_3 OPTBIND_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$
	۱-۲	$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 UnDuality_{i,t} + \alpha_3 OPTUnDuality_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$
	۱-۳	$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 ACINST_{i,t} + \alpha_3 OPTACINST_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$
	۱-۴	$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 OWNCON_{i,t} + \alpha_3 OPTOWNCON_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$
	۱-۵	$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 HHI_{i,t} + \alpha_3 OPTHHI_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

معرفی متغیرها و نحوه محاسبهٔ آن‌ها

متغیرهای این پژوهش، به منظور آزمون فرضیه‌ها شامل متغیرهای وابسته، مستقل، مداخله‌گر و کنترلی می‌باشند که، نحوه اندازه‌گیری و محاسبه متغیرهای این الگوها در جدول (۱) اشاره شده است.

جدول ۱: نحوه اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد		تعریف عملیاتی
قابلیت مقایسه	وابسته	$COM_{i,t}$	برای محاسبه قابلیت مقایسه بین دو شرکت i و j، به پیروی از دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱): ابتدا مدل رگرسیونی زیر برای هر شرکت- سال و با استفاده از داده‌های سری زمانی دوره ۳ ساله (۱۲ فصل) اخیر برآورد می‌شود $Earning_{it} = \alpha_i + \beta_i Return_{it} + \varepsilon_{it}$ رابطه ۱) Earning: سود خالص فصلی تقسیم بر ارزش بازار ابتدای دوره سهام Return: بازده سهام فصلی شرکت ضرایب برآورد شده معرف تابع حسابداری شرکت است که رویدادهای اقتصادی (بازده) را به گزارش حسابداری (سود) تبدیل می‌کند. $\widehat{\beta_i}$و$\widehat{\alpha_i}$ نشان دهنده تابع حسابداری شرکت i و ضرایب $\widehat{\beta_j}$و$\widehat{\alpha_j}$ معرف تابع حسابداری شرکت j است. شباهت بین تابع حسابداری دو شرکت، میزان قابلیت مقایسه دو شرکت را نشان می‌دهد. لذا برای برآورد تفاوت بین تابع و عملیات حسابداری دو شرکت i و j، در هر سال از طریق رابطه‌های زیر سود شرکت i بهطور جداگانه یکبار با استفاده از تابع حسابداری خود شرکت i و یکبار با استفاده از تابع حسابداری شرکت j اما با بازده خود شرکت i (رویداد مشابه)، برای دوره زمانی مشابه با دوره زمانی رابطه ۱ پیش‌بینی می‌شود: $E(Earning)_{iit} = \alpha_i + \beta_i Return_{it}$ رابطه ۲) رابطه ۲) $E(Earning)_{ijt} = \alpha_j + \beta_j Return_{it}$ رابطه ۳) در رابطه فوق: $E(Earning)_{ii,t}$: سود پیش بینی شده شرکت i در دوره t با استفاده از تابع حسابداری شرکت i $E(Earning)_{ij,t}$: سود پیش بینی شده شرکت i در دوره t با استفاده از تابع حسابداری شرکت j پس از محاسبه مقادیر فوق، میانگین تفاوت در مقادیر سود پیش بینی شده بیانگر تفاوت در تابع حسابداری دو شرکت است. لذا قرینه آن، میزان شباهت و قابلیت مقایسه بین دو شرکت را به شرح رابطه زیر نشان می‌دهد: $ComAcc_{ijt} = \frac{-1}{12}\sum_{t-11}^{t}\left\|E(Earning)_{ii,t} - E(Earning)_{ij,t}\right\|$ رابطه ۴) در رابطه فوق: $ComAcc_{ijt}$: قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بین دو شرکت i و j در سال است. به طریق مشابه برای هر سال و برای جفت شرکت i با شرکت‌های j عضو یک صنعت، معیار $ComAcc_{ijt}$ محاسبه شده و سپس میانه مقادیر محاسبه شده برای شرکت i در سال t به عنوان معیار قابلیت مقایسه خاص شرکت i ($COM_{i,t}$) تعریف می‌شود. هرچقدر مقدار بدست آمده کوچک‌تر باشد قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بیشتر است.

www.SID.ir

Archive of SID

نام متغیر	نماد		تعریف عملیاتی
خوش بینی مدیران	مستقل	OPT	برای متغیر خوش بینی از متغیر مجازی ۲ ارزشی استفاده می‌شود به این صورت که به خوش بینی عدد ۱ و بدبینی عدد صفر نسبت داده می‌شود. برای محاسبه این متغیر به پیروی از کمپل و همکاران (۲۰۱۱): ابتدا داده‌های مربوط به سود واقعی و سود پیش بینی شده هر سهم برای شرکت‌های نمونه گردآوری و از رابطه زیر برای تعیین خوش بینی یا بدبینی آن‌ها استفاده می‌شود $UE_{i,t} = \frac{(E_{i,t} - MF_{i,t})}{Price_{i,t-1}}$ رابطه ۵) $E_{i,t}$: سود تحقق یافته واقعی هر سهم شرکت i ام در سال t $MF_{i,t}$: سود پیش بینی شده هر سهم شرکت i ام در سال t $Price_{i,t-1}$: قیمت هر سهم شرکت i ام در سال t-1 این متغیر به صورت فصلی (با توجه به صورت‌های مالی ۳ ماهه، ۶ ماهه، ۹ ماهه و ۱۲ ماهه) بررسی می‌شود. به این صورت که سود پیش بینی شده هر سهم در پایان فصل اول از سود واقعی هر سهم در پایان همان سال کسر می‌گردد و بر قیمت بازار هر سهم در پایان سال قبل تقسیم می‌شود. مثبت بودن این متغیر نشان از برآورد سود به صورت بدبینانه و همچنین نشان دهنده آن است که سود پیش بینی شده کمتر از سود واقعی است. و منفی بودن آن یعنی برآورد خوش بینانه و نشان دهنده آن است که سود پیش بینی بیشتر از سود واقعی می‌باشد.

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

نام متغیر	نماد		تعریف عملیاتی
کوته بینی مدیران	مستقل	MYOPIA	متغیر مجازی است که اگر مدیریت کوته بین باشد برابر با یک و در غیر این صورت برابر با عدد صفر می‌باشد. برای شناسایی و تعیین شرکت‌های کوته بین، ابتدا لازم است سطح مورد انتظار بازده دارایی، هزینه توزیع و فروش و بازاریابی را برای هر شرکت در سال استخراج کرد. در این راستا، به پیروی از مقاله اندرسون و سیائو (۱۹۸۲) و رضایی و یزدی (۱۳۹۶): $ROA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 ROA_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t}$ رابطه ۶) $Mktg_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 Mktg_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t}$ رابطه ۷) $ROA_{i,t}$: بازده دارایی‌ها (سود خالص تقسیم بر جمع دارایی‌ها) $Mktg_{i,t}$: مخارج بازاریابی توزیع و فروش یادآوری می‌شود که هزینه توزیع و فروش و بازاریابی از یادداشت‌های توضیحی افشا شدهٔ شرکت‌ها استخراج خواهد شد. به منظور استخراج ضرایب مدل و برآورد باقی مانده‌ها، معادله‌های فوق در هر سطح صنعت اجرا خواهد شد. در نهایت بر اساس میزان خطای به دست آمده از معادلات رگرسیون و بر اساس روابط زیر خواهیم داشت: ۱: کوتاه بین ۲: غیرکوتاه بین اگر رابطهٔ ۶ منفی باشد و رابطهٔ ۷ مثبت باشد شرکت درگیر کوته بینی مدیران است و عدد ۱ را اختیار خواهد نمود در غیر این صورت عدد ۰ را اختیار خواهد کرد.
استقلال هیئت مدیره	مداخله گر	BIND	برابر است با نسبت اعضای غیر موظف به کل اعضای هیئت مدیره
دوگانگی وظیفه	مداخله گر	UnDuality	برای شرکتی که مدیرعامل رئیس هیئت مدیره نباشد برابر با ۱ و در غیر این صورت صفر

$\varepsilon_{(MICT)}$ / $\varepsilon_{(ROA)}$	$\varepsilon > 0$	$\varepsilon < 0$
$\varepsilon < 0$	1	0
$\varepsilon > 0$	0	0

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

نام متغیر	نماد		تعریف عملیاتی
مالکیت نهادی فعال	مداخله گر	ACINST	مالکیت نهادی (INST) عبارت است از درصد سهام نگهداری شده به وسیله سهامداران نهادی. سهامداران نهادی به سرمایه گذاران بزرگ نظیر بانک‌ها شرکت‌های بیمه شرکت‌های سرمایه گذاری موسسه‌های بازنشستگی و غیره اطلاق می‌شود (کالین و فانگ، ۲۰۱۳) مالکیت نهادی فعال ((ACINST نشان دهنده درصد سهام نگهداری شده به وسیله سهامداران نهادی دارای نماینده در هیئت مدیره. (ابراهیمی کردلر و همکاران، ۱۳۸۹؛ مهرانی و همکاران، ۱۳۸۹). درصد این سهام به عنوان مالکیت نهادی فعال است.
تمرکز مالکیت	مداخله گر	OWNCON	تاور (۲۰۰۶)، (حساس یگانه و شهریاری، ۱۳۸۹)، سار وکلایی و بحرینی (۱۳۹۲) مجموع سهام اشخاص حقیقی یا حقوقی که بیش از ۱۰ درصد سهام شرکت را در اختیار دارند.
محیط بازار محصول	مداخله گر	HHI	شاخص هرفیندال – هریشمن (چن و همکاران، ۲۰۱۳) $HHI = \sum_{i=1}^{k} {S_i}^2$ HHI: شاخص هرفیندال هریشمن K: تعداد بنگاه‌های فعال در بازار S_i: سهم بازار شرکت i ام که از رابطه زیر بدست می‌آید $S_i = X_j / \sum_{i=1}^{n} X_j$ X_j: نشان دهنده فروش شرکت j 1: نشان دهنده نوع صنعت
اندازه شرکت	کنترلی	SIZE	$SIZE_{it} = \ln TA_{it}$ $SIZE_{it}$: اندازه شرکت i ام در سال t $LnTA_{it}$: لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های شرکت i ام در سال t
اهرم مالی	کنترلی	LEV	$LEV_{it} = \frac{IBD_{it}}{TA_{it}}$ LEV_{it}: اهرم مالی شرکت i ام در سال t IBD_{it}: بدهی‌های بهره دار شرکت i ام در سال t TA_{it}: کل دارایی‌های شرکت i ام در سال t

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

نام متغیر	نماد		تعریف عملیاتی
ریسک سیستماتیک	کنترلی	BETA	$BETA_{it} = \frac{Cov(r_i, r_m)}{\delta^2(r_m)}$ $BETA_{it}$: ریسک سیستماتیک شرکت i ام در سال t r_i: بازده سهم r_m: بازده بازار
ارزش بازار سهام به ارزش دفتری	کنترلی	MTB	$MTB_{it} = \frac{MVE_{it}}{BVE_{it}}$ MTB_{it}: نسبت ارزش بازار سهام به ارزش دفتری سهام شرکت i ام در سال t MVE_{it}: ارزش بازار سهام شرکت i ام در سال t BE_{it}: ارزش دفتری سهام شرکت i ام در سال t
نرخ رشد فروش	کنترلی	SG	$SG_{it} = \frac{S_t - S_{t-1}}{S_{t-1}}$ SG_{it}: نرخ رشد فروش S_t: مجموع فروش‌های شرکت در سال t S_{t-1}: مجموع فروش‌های شرکت در سال t-1

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

۵. روش انجام پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش، توصیفی- علّی است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌های پژوهش، از معادله رگرسیون خطی چند متغیره استفاده شده است. به منظور انجام پژوهش، داده‌های کمی مورد نیاز از صورت‌های مالی حسابرسی شده شرکت‌ها و سایر گزارشات مالی آن‌ها و همچنین، نرم افزار ره آورد نوین استخراج شده است. داده‌ها پس از جمع آوری در صفحه اکسل، مرتب و طبقه‌بندی شده و در نهایت با استفاده از نرم افزار ایویوز مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند.

۵-۱. دورهٔ مطالعه و جامعه آماری

جامعه آماری شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ در بورس اوراق بهادار تهران بوده‌اند می‌باشد. در این پژوهش برای نمونه‌گیری از روش غربالگری استفاده شد؛ به این صورت که پژوهشگر شرایط را برای انتخاب نمونه مورد نظر تعیین می‌نماید و در صورتی که هر عضو جامعه واجد یکی از شرایط نباشد از جامعه حذف و در نهایت باقی مانده جامعه، نمونه را تشکیل می‌دهد. شرکت‌هایی انتخاب می‌شوند که دارای شرایط زیر باشند:

۱- شرکت‌ها قبل از سال ۱۳۹۱ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشد و تا پایان سال ۱۳۹۵ از فهرست شرکت‌های یاد شده حذف نشده باشد.

۲- پایان سال مالی شرکت ۲۹ اسفند ماه هر سال باشد.

۳- شرکت‌ها در طول دوره پژوهش (۹۵-۹۱) تغییر سال مالی نداده باشند.

۴- نوع فعالیت شرکت تولیدی بوده و لذا مؤسسات مالی، سرمایه‌گذاری، بانک‌ها، بیمه، شرکت‌های لیزینگ وهلدینگ در نمونه آورده نمی‌شود.

۵- داده‌های مورد نیاز برای محاسبه متغیرهای پژوهش برای شرکت در دسترس باشد.

۶- شرکت وقفه معاملاتی بیش از شش ماه نداشته باشد.

در این پژوهش بعد از اعمال پیش‌فرض‌ها، ۷۹ شرکت از ۱۰ صنعت به عنوان نمونه در نظر گرفته شدند.

۶. تجزیه و تحلیل داده‌ها

۶-۱. نتایج آمار توصیفی

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۲ نشان داده شده می‌شود.

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

جدول (۲): آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

شرح متغیرها	نماد متغیر	مشاهدات	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	کمینه	بیشینه
قابلیت مقایسه	COM	۳۹۵	۰,۰۴۲	۰,۳۵۲	۰,۱۳۸	۲,۱۰۹	-۰,۹۱۱	۰,۷۲۲
خوش‌بینی مدیران	OPT	۳۹۵	۰,۵۲۱	۰,۵۰۰	-۰,۰۷۶	۱,۰۰۵	۰,۰۰۰	۱,۰۰۰
کوته‌بینی مدیران	MYOPIA	۳۹۵	۰,۴۱۱	۰,۴۹۳	۰,۳۴۴	۱,۱۱۸	۰,۰۰۰	۱,۰۰۰
استقلال هیئت مدیره	BIND	۳۹۵	۰,۶۱۱	۰,۱۹۷	۰,۲۷۵	۲,۹۴۴	۰,۰۰۰	۱,۰۰۰
دوگانگی وظیفه	UnDuality	۳۹۵	۰,۵۰۶	۰,۵۰۰	۰,۰۲۵	۱,۰۰۰	۰,۰۰۰	۱,۰۰۰
مالکیت نهادی فعال	ACINST	۳۹۵	۰,۶۱۷	۰,۲۲۷	-۰,۵۹۹	۲,۴۶۳	۰,۰۹۱	۰,۸۸۶
تمرکز مالکیت	OWNCON	۳۹۵	۰,۷۷۸	۰,۱۵۰	۰,۷۴۲	۲,۶۸۵	۰,۴۲۳	۰,۹۸۹
محیط بازار محصول	HHI	۳۹۵	۰,۰۱۹	۰,۰۲۳	۱,۱۲۱	۲,۷۸۵	۰,۰۰۰۱	۰,۰۷۲
اندازه شرکت	SIZE	۳۹۵	۲۷,۷۴۴	۱,۳۰۰	۰,۴۲۹	۲,۶۳۸	۲۵,۴۳۴	۳۰,۶۱۰
اهرم مالی	LEV	۳۹۵	۰,۲۵۰	۰,۱۹۵	۰,۹۴۲	۲,۵۴۳	۰,۰۵۹	۰,۸۶۷
ارزش بازار سهام به ارزش دفتری	MTB	۳۹۵	۲,۶۲۰	۱,۳۳۸	۰,۵۲۵	۲,۱۱۵	۰,۸۰۰	۵,۱۵۸
نرخ رشد فروش	SG	۳۹۵	۰,۰۱۲	۰,۵۰۸	۰,۰۳۵	۲,۴۲۶	-۰,۹۷۴	۱,۱۵۳
ریسک سیستماتیک	BETA	۳۹۵	۰,۶۱۷	۰,۶۲۹	-۰,۰۰۷	۲,۴۱۸	-۰,۹۸۲	۱,۸۵۰

همان‌طور که در جدول (۲)، مشاهده می‌شود آماره‌های توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، چولگی، کشیدگی، کمینه و بیشینه می‌باشد که معروف‌ترین و در عین حال پر مصرف‌ترین شاخص‌های آمار توصیفی‌اند. میانگین، متوسط داده‌ها را نشان می‌دهد. چولگی و کشیدگی شاخص تقارن داده‌ها و نشان دهنده وضعیت آن‌ها نسبت به توزیع نرمال است. با توجه به مطالب مذکور و با نگاهی به جدول (۲)، می‌توان دریافت که میانگین عمده تمام متغیرها فاصله چندانی با هم ندارد. در بین متغیرها، *اندازه شرکت* با مقدار ۲۷,۷۴۴ دارای بالاترین میانگین و نرخ رشد فروش با مقدار ۰,۰۱۲ دارای کم‌ترین میانگین می‌باشد. همچنین *ارزش بازار سهام به ارزش دفتری* با مقدار ۱,۳۳۸ از انحراف معیار و دامنه گسترده‌تری برخوردار است. با در نظر گرفتن ضریب چولگی انواع متغیرها، مشخص می‌شود که توزیع همه متغیرهای پژوهش بجز

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

خوش‌بینی مدیران، مالکیت نهادی فعال و ریسک سیستماتیک به طور کلی از چولگی به سمت راست (چولگی مثبت) برخوردار است؛ این بدان معناست که توزیع جامعه کاملاً متقارن نبوده و در مقایسه با توزیع نرمال حجم بیشتری از داده‌های مشاهده شده برای هر یک از متغیرها کمتر از مقدار میانگین آن‌ها بوده است. همچنین با توجه به ضریب کشیدگی، که نشان دهنده میزان پراکندگی داده‌های مشاهده شده پیرامون میانگین داده‌ها است، میزان کشیدگی همه متغیرهای پژوهش کمتر از توزیع نرمال بوده است (ضریب کشیدگی برای توزیع نرمال تقریباً مساوی ۳ است)؛ به این معنی که پراکندگی داده‌های مربوط به این متغیرها بیشتر از توزیع نرمال می‌باشد.

۷. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش

۷-۱. نتایج آزمون فرضیه اول

فرضیه اول: حاکمیت شرکتی بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

فرضیه فرعی اول: استقلال هیئت مدیره بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MYO_{it} + \alpha_2 BIND_{i,t} + \alpha_3 MYOBIND_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون‌های آماری برای فرضیه اول در جدول شماره ۳ آورده شده است.

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

جدول (۳): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۱

نماد متغیرها	ضرایب	آماره t	احتمال	VIF
C	-۵/۹۶۸	-۶/۹۳۶	۰/۰۰۰	----
MYOPIA	۰/۰۷۸	۰/۶۳۲	۰/۰۲۷	۸/۳۹۲
BIND	۰/۲۱۰	۱/۳۳۹	۰/۱۸۱	۲/۷۱۸
SIZE	۰/۲۰۹	۶/۸۲۷	۰/۰۰۰	۱/۲۶۸
LEV	۰/۰۴۴	۰/۳۹۲	۰/۶۹۵	۱/۰۹۳
MTB	-۰/۰۰۳	-۰/۲۳۹	۰/۸۱۰	۱/۰۹۹
SG	۰/۱۷۱	۴/۴۴۹	۰/۰۰۰	۱/۱۵۶
B	-۰/۰۶۲	-۲/۰۴۶	۰/۰۴۱	۱/۰۴۶
MYO BIND	-۰/۰۴۰	-۰/۲۰۸	۰/۰۳۴	۹/۰۰۳

	مقدار	آزمون	مقدار	P- Value
R۲	۰/۶۱۱۴	هاسمن	۴۶/۰۸۹	۰/۰۰۰
تعدیل شده R۲	۰/۶۰۶۳	F لیمر	۲/۱۴۹	۰/۰۰۰
D-W	۱/۸۳۱	F فیشر	۱/۵۴۵	۰/۰۰۰

همان‌طور که در جدول (۳) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۶۱۱۴ است. یعنی ۶۰/۱۴٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است با توجه به این که آماره بدست آمده دوربین – واتسون در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می‌باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می‌کند. بنابراین همان‌طور که مشاهده می‌شود آماره t بدست آمده برای متغیر MYO BIND برابر ۰/۲۰۸- و سطح معنی‌داری آن ۰/۰۳۴ که کمتر از خطای پیش‌بینی شده است. بنابراین استقلال هیئت مدیره بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است و فرضیه پذیرفته می‌شود. یعنی هرچه کوته‌بینی بیشتر باشد قابلیت مقایسه هم بیشتر می‌شود اما استقلال هیئت

www.SID.ir

Archive of SID

مدیره هرچه بیشـــتر باشد قابلیت مقایسه را کاهش می‌دهد. بنابراین مدیران جهت مدیریت نحوه جمع بندی و تفســـیر مخاطبان گزارشگری مالی به دنبال ارتقای قابلیت مقایسه صورت‌های مالی می‌باشند. این امر سبب یاری به آن‌ها در ارزیابی‌ها صحیح می‌باشد، به خصوص در زمانی که دید کوتاه مدت دارند که یکی از ابزارهای مؤثر بر تأیید اقدامات مدیریت گزارشگری‌های مالی هستند که قابلیت مقایســـه بالاتری دارند. از طرفی وقتی اســـتقلال هیئت مدیره افزایش می‌یابد به دلیل اینکه وابستگی آن‌ها به تصمیمات کوتاه مدت کمتر می‌شود و تصمیمات بلند مدت که مبتنی بر تداوم فعالیت شـــرکت می‌باشد نشـــان می‌دهد که این‌گونه افراد که با نگاه بلند مدت شرکت هارا اداره می‌نمایند تمرکز کمتری بر قابلیت مقایســـه صورت‌های مالی دارند به نحوی که اگر مدیران دارای دید کوتاه بین باشـــند و به قصد انجام افزایش قابلیت مقایســـه اقدام نمایند با مانعی به نام اســـتقلال هیئت مدیره مواجه می‌شوند که نمی‌گذارد کوتاه بینی مدیریت بر روی قابلیت مقایسه تأثیر مثبت بگذارد و ان را تبدیل به اثر منفی می‌کند.

فرضیه اول: حاکمیت شـــرکتی بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایســـه صورت‌های مالی مؤثر است.

فرضیه فرعی دوم: نقش دوگانه مدیرعامل بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایســـه صورت‌های مالی مؤثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MYO_{it} + \alpha_2 UnDuality_{i,t} + \alpha_3 MYOUnDuality_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون‌های آماری برای فرضیه دوم در جدول شماره ۴ آورده شده است.

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

جدول (۴): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۲

نماد متغیرها	ضرایب	آماره t	احتمال	VIF
C	-۵/۹۵۴	-۷/۰۰۵	۰/۰۰۰	----
MYOPIA	۰/۱۳۳	۲/۴۴۴	۰/۰۱۵	۸/۳۹۲
UNDUALITY	۰/۱۱۹	۲/۱۶۳	۰/۰۳۱	۲/۹۸۳
SIZE	۰/۲۱۱	۶/۹۳۳	۰/۰۰۰	۱/۲۶۸
LEV	۰/۰۴۷	۰/۴۱۹	۰/۶۷۵	۱/۰۹۳
MTB	-۰/۰۰۱	-۰/۰۷۱	۰/۹۴۳	۱/۰۹۹
SG	۰/۱۶۹	۴/۳۷۵	۰/۰۰۰	۱/۱۵۶
B	-۰/۰۶۳	-۲/۰۶۷	۰/۰۳۹	۱/۰۴۶
MYO UNDUALITY	-۰/۱۶۳	-۲/۰۷۶	۰/۰۳۸	۲/۷۲۲

	مقدار	آزمون	مقدار	P- Value
R۲	۰/۶۲۸۸	هاسمن	۴۸/۹۷۹	۰/۰۰۰
تعدیل شده R۲	۰/۶۱۵۸	F لیمر	۲/۳۸۴	۰/۰۰۰
D-W	۱/۷۳۱	F فیشر	۱/۶۰۰	۰/۰۰۰

همان‌طور که در جدول (۴) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۶۲۸۸ است. یعنی ۶۲/۸۸٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره بدست آمده دوربین- واتسون در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می‌باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می‌کند. بنابراین همان‌طور که مشاهده می‌شود آماره t بدست آمده برای متغیر MYO UNDUALITY برابر ۲/۰۷۶- و سطح معنی‌داری آن ۰/۰۳۸ است. بنابراین نقش دوگانه مدیرعامل بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است و فرضیه پذیرفته می‌شود. یعنی هرچه کوته‌بینی بیشتر باشد قابلیت مقایسه هم بیشتر می‌شود اما نقش دوگانه مدیرعامل هرچه

www.SID.ir

Archive of SID

بیشـــتر باشد قابلیت مقایسه را کاهش می‌دهد. بنابراین اگر مدیران دارای دید کوتاه بین باشند و به قصد انجام افزایش قابلیت مقایســـه اقدام نمایند با مانعی به نام نقش دوگانه مدیرعامل مواجه می‌شـــوند که نمی‌گذارد کوتاه‌بینی مدیریت بر روی قابلیت مقایســـه تأثیـــر مثبت بگذارد و ان را تبدیل به اثر منفی می‌کند.

فرضیه اول: حاکمیت شـــرکتی بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایســـه صورت‌های مالی مؤثر است.

فرضیه فرعی ســـوم: مالکیت نهادی فعال بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایســـه صورت‌های مالی مؤثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MYO_{it} + \alpha_2 ACINST_{i,t} + \alpha_3 MYOACINST_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون‌های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۵ آورده شده است.

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

جدول (۵): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۳

نماد متغیرها	ضرایب	آماره t	احتمال	VIF
C	-۵/۷۳۶	-۶/۷۳۱	۰/۰۰۰	----
MYOPIA	۰/۰۸۶	۰/۹۰۸	۰/۳۶۴	۸/۳۹۲
ACINST	-۰/۰۰۱	-۱/۱۹۱	۰/۲۳۲	۳/۷۸۲
SIZE	۰/۲۰۹	۶/۸۷۵	۰/۰۰۰	۱/۲۶۸
LEV	۰/۰۵۰	۰/۴۳۹	۰/۶۶۰	۱/۰۹۳
MTB	-۰/۰۰۱	-۰/۰۷۷	۰/۹۳۸	۱/۰۹۹
SG	۰/۱۷۴	۴/۵۳۰	۰/۰۰۰	۱/۱۵۶
B	-۰/۰۶۴	-۲/۱۲۳	۰/۰۳۴	۱/۰۴۶
MYO ACINST	-۰/۰۰۰	-۰/۳۷۳	۰/۷۰۸	۷/۶۶۸

	مقدار	آزمون	مقدار	P- Value
R۲	۰/۵۲۷۴	هاسمن	۴۴/۵۱۲	۰/۰۰۰
تعدیل شده R۲	۰/۵۰۱۵	F لیمر	۲/۶۱۵	۰/۰۰۰
D-W	۱/۷۲۲	F فیشر	۱/۵۶۹	۰/۰۰۰

همان‌طـور که در جدول (۵) ملاحظه می‌شـود، مقدار آماره F و سـطح معناداری مربوط به ایـن آماره، بیانگر این اسـت که فرضیه صفر آماری که همـان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) اسـت، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۷۰۱۷ اسـت. یعنی ۷۰/۱۷٪ از تغییرات متغیر وابسـته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره بدست آمده دوربین- واتسون در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبسـتگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می‌باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می‌کند. بنابراین همان‌طور که مشـاهده می‌شود آماره t بدست آمده برای متغیر MYO ACINST برابر ۰/۳۷۳- و سطح معنـی‌داری آن ۰/۷۰۸ اسـت. بنابراین مالکیـت نهادی فعال بر رابطه بیـن کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر نیست و این فرضیه پذیرفته نمی‌شود. یعنی هرچه کوته‌بینی بیشـتر باشد قابلیت مقایسـه هم بیشتر می‌شود اما مالکیت نهادی فعال هرچه کمتر باشد قابلیت

www.SID.ir

Archive of SID

مقایسه را کاهش می‌دهد. بنابراین اگر مدیران دارای دید کوتاه بین باشند و به قصد انجام افزایش قابلیت مقایسه اقدام نمایند با مانعی مواجه نمی‌شوند.

فرضیه اول: حاکمیت شرکتی بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

فرضیه فرعی چهارم: تمرکز مالکیت بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$4) COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MYO_{it} + \alpha_2 OWNCON_{i,t} + \alpha_3 MYOOWNCON_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون‌های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۶ آورده شده است.

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

جدول (۶): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۴

نماد متغیرها	ضرایب	آماره t	احتمال	VIF
C	-۵/۶۱۸	-۶/۳۲۳	۰/۰۰۰	----
MYOPIA	۰/۱۱۴	۰/۵۴۵	۰/۰۸۶	۸/۳۹۲
OWNCON	-۰/۳۲۵	-۱/۱۲۷	۰/۰۴۰	۳/۱۰۶
SIZE	۰/۲۱۰	۶/۸۷۸	۰/۰۰۰	۱/۲۶۸
LEV	۰/۰۳۴	۰/۲۹۷	۰/۷۶۶	۱/۰۹۳
MTB	-۰/۰۰۳	-۰/۲۲۷	۰/۸۲۰	۱/۰۹۹
SG	۰/۱۷۱	۴/۴۵۵	۰/۰۰۰	۱/۱۵۶
B	-/۰۵۸	-۱/۹۱۴	۰/۰۵۶	۱/۰۴۶
MYO OWNCON	-۰/۰۸۲	-۰/۳۱۰	۰/۰۴۶	۳/۱۱۹

	مقدار	آزمون	مقدار	P- Value
R۲	۰/۵۲۰۰	هاسمن	۴۶/۰۵۸	۰/۰۰۰
تعدیل شده R۲	۰/۵۰۴۵	F لیمر	۲/۳۷۷	۰/۰۰۰
D-W	۱/۸۷۰	F فیشر	۱/۵۳۵۰	۰/۰۰۰

همان‌طور که در جدول (۶) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۵۲۰۰ است. یعنی ۵۲٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره دوربین واتسون بدست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می‌باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می‌کند. بنابراین همان‌طور که مشاهده می‌شود آماره t بدست آمده برای متغیر MYO OWNCON برابر ۰/۳۱۰- و سطح معنی‌داری آن ۰/۰۴۶ است. بنابراین تمرکز مالکیت بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است و فرضیه پذیرفته می‌شود. یعنی هرچه کوته‌بینی بیشتر باشد قابلیت مقایسه هم بیشتر می‌شود اما نقش تمرکز مالکیت هرچه بیشتر باشد قابلیت مقایسه را

www.SID.ir

Archive of SID

کاهش می‌دهد. بنابراین اگر مدیران دارای دید کوتاه بین باشند و به قصد انجام افزایش قابلیت مقایسه اقدام نمایند با مانعی به نام تمرکز مالکیت مواجه می‌شوند که نمی‌گذارد کوتاه بینی مدیریت بر روی قابلیت مقایسه تأثیر مثبت بگذارد و ان را تبدیل به اثر منفی می‌کند.

تمرکز مالکیت می‌تواند سوگیری مدیران را از آنجایی که به استقرار سیستم‌های کنترلی قدرتمند کمک می‌کند، کاهش دهد. در این شرایط مدیران خود را در وضعیت ناراحت کننده‌ای احساس کرده به صورتی که حس خواهند نمود تحت کنترل هستند

فرضیه اول: حاکمیت شرکتی بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

فرضیه فرعی پنجم: رقابت بازار محصول بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MYO_{it} + \alpha_2 HHI_{i,t} + \alpha_3 MYOHHI_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون‌های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۷ آورده شده است.

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

جدول (۷): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۵

نماد متغیرها	ضرایب	آماره t	احتمال	VIF
C	-۵/۵۴۱	-۶/۳۷۴	۰/۰۰۰	----
MYOPIA	-۰/۰۲۷	-۰/۵۵۲	۰/۵۸۱	۸/۳۹۲
HHI	۰/۷۳۷	۰/۴۳۲	۰/۰۴۵	۲/۸۷۹
SIZE	۰/۱۹۷	۶/۲۷۶	۰/۰۰۰	۱/۲۶۸
LEV	۰/۰۵۶	۰/۴۹۷	۰/۶۱۹	۱/۰۹۳
MTB	۰/۰۰۱	۰/۰۷۷	۰/۹۳۸	۱/۰۹۹
SG	۰/۱۶۲	۴/۱۲۶	۰/۰۰۰	۱/۱۵۶
B	-۰/۰۵۵	-۱/۸۱۵	۰/۰۵۰	۱/۰۴۶
MYO HHI	-۳/۶۹۷	۲/۲۹۱	۰/۰۲۲	۳/۴۶۸

	مقدار	آزمون	مقدار	P- Value
R۲	۰/۷۱۳۶	هاسمن	۴۹/۱۲۷	۰/۰۰۰
تعدیل شده R۲	۰/۷۰۲۰	F لیمر	۲/۳۷۶	۰/۰۰۰
D-W	۱/۹۲۵	F فیشر	۱/۶۳۶۸	۰/۰۰۰

همان‌طور که در جدول (۷) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۷۱۳۶ است. یعنی ۷۱/۳۶٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره دوربین واتسون بدست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می‌باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می‌کند. بنابراین همان‌طور که مشاهده می‌شود آماره t بدست آمده برای متغیر MYO HHI برابر ۲/۲۹۱ و سطح معنی‌داری آن ۰/۰۲۲ است. بنابراین رقابت بازار محصول بر رابطه بین کوته‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است و فرضیه پذیرفته می‌شود. بنابراین اگر مدیران دارای دید کوتاه بین باشند و به قصد انجام افزایش قابلیت مقایسه اقدام نمایند با مانعی به نام رقابت بازار محصول

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

مواجه می‌شـــوند. همچنین رقابت در بازار محصول این انگیزه را برای مدیران ایجاد می‌کند که به شیوه کاراتری رفتار کنند.

۷-۲. نتایج آزمون فرضیه دوم

فرضیه دوم: حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

فرضیه فرعی ششم: استقلال هیئت مدیره بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 BIND_{i,t} + \alpha_3 \mathrm{OPTBIND}_{i,t} + \alpha_4 \mathrm{SIZE}_{i,t} + \alpha_5 \mathrm{MTB}_{i,t} + \alpha_6 \mathrm{LEV}_{i,t} + \alpha_7 \mathrm{BETA}_{i,t} + \alpha_8 \mathrm{SG}_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون‌های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۸ آورده شده است.

جدول (۸): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۶

نماد متغیرها	ضرایب	آماره t	احتمال	VIF
C	-۵/۹۱۶	-۶/۹۴۴	۰/۰۰۰	----
OPT	-۰/۲۴۳	-۱/۹۱۰	۰/۰۵۰	۶/۱۱۷
BIND	-۰/۰۱۴	-۰/۰۸۹	۰/۹۲۸	۲/۷۱۸
SIZE	۰/۲۱۳	۷/۰۰۳	۰/۰۰۰	۱/۲۶۸
LEV	۰/۰۴۱	۰/۳۶۱	۰/۷۱۸	۱/۰۹۳
MTB	-۰/۰۰۲	-۰/۱۷۶	۰/۸۵۹	۱/۰۹۹
SG	۰/۱۷۹	۴/۵۸۷	۰/۰۰۰	۱/۱۵۶
B	-۰/۰۵۷	-۱/۸۸۴	۰/۰۴۰	۱/۰۴۶
OPT BIND	۰/۳۹۹	۲/۰۳۳	۰/۰۴۲	۵/۲۹۷۷

	مقدار	آزمون	مقدار	P- Value
R۲	۰/۵۲۶۱	هاسمن	۴۷/۲۱۲	۰/۰۰۰
تعدیل شده R۲	۰/۵۱۲۳	F لیمر	۲/۶۳۱	۰/۰۰۰
D-W	۱/۱۷۴	F فیشر	۱/۵۷۹	۰/۰۰۰

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

همان‌طور که در جدول (۸) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۵۲۶۱ است. یعنی ۵۲/۶۱٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره دوربین واتسون بدست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می‌باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می‌کند. بنابراین همان‌طور که مشاهده می‌شود آماره t بدست آمده برای متغیر OPT BIND برابر ۲/۰۳۳ و سطح معنی‌داری آن ۰/۰۴۲ است. بنابراین استقلال هیئت مدیره بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است و فرضیه پذیرفته می‌شود. به عبارتی افرادی که دارای دید خوش‌بینی هستند امیدوارند و بر تصمیمات بلند مدت تکیه می‌کند. بنابراین وجود یک هیئت‌مدیرهٔ مستقل از مدیران موظف می‌تواند با جبهه گیری در مقابل سوگیری خوش‌بینی تا حد زیادی این اثرات کاهش دهد. بنابراین استقلال هیئت مدیره به عنوان یک سیگنال قوی برای عملکرد، می‌تواند با کنترل قوی و اثرگذاری بر روش‌های انتخابی مدیر، تصمیمات و راهبردهای وی را تحت تأثیر قرار دهد؛ به عبارت دیگر حس در مدیر که تحت کنترل خواهد بود، سوگیری خوش‌بینانهٔ وی را کاهش خواهند داد.

فرضیه دوم: حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

فرضیه فرعی هفتم: نقش دوگانه مدیرعامل بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 UnDuality_{i,t} + \alpha_3 OPTUnDuality_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون‌های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۹ آورده شده است.

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

جدول (۹): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۷

نماد متغیرها	ضرایب	آماره t	احتمال	VIF
C	-۶/۰۷۲	-۷/۰۸۸	۰/۰۰۰	----
OPT	۰/۰۵۷	۱/۰۴۸	۰/۲۹۵	۶/۱۱۷
UNDUALITY	۰/۱۰۷	۱/۷۷۳	۰/۰۴۷	۲/۹۸۳
SIZE	۰/۲۱۶	۷/۰۷۷	۰/۰۰۰	۱/۲۶۸
LEV	۰/۰۲۰	۰/۱۸۰	۰/۸۵۷	۱/۰۹۳
MTB	۰/۰۰۱	۰/۰۷۱	۰/۹۴۳	۱/۰۹۹
SG	۰/۱۶۹	۴/۲۸۸	۰/۰۰۰	۱/۱۵۶
B	-۰/۰۶۳	-۲/۰۵۹	۰/۰۴۰	۱/۰۴۶
OPT UNDUALITY	-۰/۱۱۵	-۱/۴۸۹	۰/۰۳۷	۳/۴۰۷

	مقدار	آزمون	مقدار	P- Value
R۲	۰/۵۰۰۰	هاسمن	۴۸/۶۵۷	۰/۰۰۰
تعدیل شده R۲	۰/۵۰۴۵	F لیمر	۲/۴۴۱	۰/۰۰۰
D-W	۱/۸۱۱	F فیشر	۱/۵۳۴۹	۰/۰۰۰

همان‌طور که در جدول (۹) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۵۰۰۰۰ است. یعنی ۵۰٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره دوربین واتسون بدست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می‌باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می‌کند. بنابراین همان‌طور که مشاهده می‌شود آماره t بدست آمده برای متغیر OPT UNDUALITY برابر ۱/۴۸۹-و سطح معنی‌داری آن ۰/۰۳۷ است. بنابراین نقش دوگانه مدیرعامل بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است و فرضیه پذیرفته می‌شود. بنابراین اگر مدیران دارای دید خوش‌بین باشند و به قصد انجام افزایش قابلیت مقایسه اقدام نمایند با مانعی به نام نقش

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

دوگانه مدیرعامل مواجه می‌شوند که نمی‌گذارد خوش‌بینی مدیریت بر روی قابلیت مقایسه تأثیر مثبت بگذارد و ان را تبدیل به اثر منفی می‌کند. به عبارتی عدم دوگانگی وظیفه و جدایی پست مدیرعاملی و ریاست هیئت مدیره، احتمال پیدایش سوگیری خوش‌بینی را کاهش می‌دهد. این جدایی می‌تواند تأثیر هیئت مدیره را افزایش دهد و کیفیت کنترل اعمال شده در برابر مدیران را قوی‌تر سازد. بنابراین دوگانگی وظیفه، اثر منفی بر اثربخشی هیئت مدیره خواهد گذاشت و هیئت مدیره، توانایی کنترل سو گیری هاو اثرات آن بر تصمیمات شرکت را نخواهد داشت.

فرضیه دوم: حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

فرضیه فرعی هشتم: مالکیت نهادی فعال بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 ACINST_{i,t} + \alpha_3 OPTACINST_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون‌های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۱۰ آورده شده است.

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

جدول (۱۰): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۸

نماد متغیرها	ضرایب	آماره t	احتمال	VIF
C	-۵/۷۹۱	-۶/۷۶۸	۰/۰۰۰	----
OPT	-۰/۰۰۷	-۰/۰۷۱	۰/۹۴۲	۶/۱۱۷
ACINST	-۰/۰۰۱	-۱/۲۱۵	۰/۰۲۵	۳/۷۸۲
SIZE	۰/۲۱۲	۶/۹۶۱	۰/۰۰۰	۱/۲۶۸
LEV	۰/۰۴۳	۰/۳۷۹	۰/۷۰۴	۱/۰۹۳
MTB	۰/۰۰۰	۰/۰۰۹	۰/۹۹۲	۱/۰۹۹
SG	۰/۱۷۲	۴/۳۵۴	۰/۰۰۰	۱/۱۵۶
B	-۰/۰۶۶	-۲/۱۵۸	۰/۰۳۱	۱/۰۴۶
OPT ACINST	۰/۰۰۰	۰/۱۲۲	۰/۰۰۲	۷/۶۶۸

	مقدار	آزمون		P- Value
R۲	۰/۶۱۲۶	هاسمن	۴۵/۲۱۲	۰/۰۰۰
تعدیل شده R۲	۰/۶۰۵۳	F لیمر	۲/۹۷۱	۰/۰۰۰
D-W	۱/۷۰۹	F فیشر	۱/۵۳۴۱	۰/۰۰۰

همان‌طور که در جدول (۱۰) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۶۱۲۶ است. یعنی ۶۰/۳۵٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره دوربین واتسون بدست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می‌باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می‌کند. بنابراین همان‌طور که مشاهده می‌شود آماره t بدست آمده برای متغیر OPT ACINST برابر ۰/۱۲۲ و سطح معنی‌داری آن ۰/۰۰۲ است. بنابراین مالکیت نهادی فعال بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است و فرضیه پذیرفته می‌شود. به عبارتی مالکیت مدیران می‌تواند به پتانسیلی قوی برای سازوکارهای نظام راهبری شرکتی که می‌تواند منجر به کاهش

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

خوش‌بینی مدیریت شـود، تبدیل گردد. به صورتی که در مورد مدیران مالک، ریسـک گریزیشان در مقابل حس نگرش خوش‌بینانهٔ آن‌ها اعمال خواهد نمود. حتی اگر مدیران خوش‌بین باشـند، مالکیـت خودشـان می‌تواند منجر به کاهش این سـوگیری و به حداقل رسـاندن رفتارهای غیر منطقی گردد.

فرضیه دوم: حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

فرضیـه فرعـی نهم: تمرکـز مالکیت بـر رابطه بین خوش‌بینـی مدیریت و قابلیت مقایسـه صورت‌های مالی مؤثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 OWNCON_{i,t} + \alpha_3 OPTOWNCON_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون‌های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۱۱ آورده شده است.

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

جدول (۱۱): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۹

نماد متغیرها	ضرایب	آماره t	احتمال	VIF
C	-۵/۵۹۶	-۶/۲۶۷	۰/۰۰۰	----
OPT	-۰/۱۴۲	-۰/۶۸۹	۰/۰۳۰	۶/۱۱۷
OWNCON	-۰/۴۰۷	-۱/۳۶۰	۰/۰۱۴	۳/۱۱۹
SIZE	۰/۲۱۲	۶/۹۵۱	۰/۰۰۰	۱/۲۶۸
LEV	۰/۰۲۲	۰/۱۹۸	۰/۸۴۲	۱/۰۹۳
MTB	-۰/۰۰۲	-۰/۱۴۲	۰/۸۸۶	۱/۰۹۹
SG	۰/۱۷۰	۴/۳۴۳	۰/۰۰۰	۱/۱۵۶
B	-۰/۰۶۱	-۲/۰۰۶	۰/۰۴۵	۱/۰۴۶
OPT OWNCON	۰/۱۸۸	۰/۷۱۳	۰/۰۴۶	۸/۹۷۸

	مقدار	آزمون	مقدار	P- Value
R۲	۰/۵۵۶۹	هاسمن	۴۶/۸۴۹	۰/۰۰۰
تعدیل شده R۲	۰/۵۴۰۶	F لیمر	۲/۴۲۳	۰/۰۰۰
D-W	۱/۸۱۷	F فیشر	۱/۵۱۲۸	۰/۰۰۰

همان‌طور که در جدول (۱۱) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۵۵۶۹ است. یعنی ۵۵/۶۹٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره دوربین واتسون بدست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می‌باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می‌کند. بنابراین همان‌طور که مشاهده می‌شود آماره t بدست آمده برای متغیر OPT OWNCON برابر ۰/۷۱۳ و سطح معنی‌داری آن ۰/۰۴۶ است. بنابراین تمرکز مالکیت بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است و فرضیه پذیرفته می‌شود. تمرکز مالکیت می تواندخوش‌بینی مدیران را از آنجایی که به استقرار سیستم‌های کنترلی قدرتمند کمک می‌کند، کاهش دهد. در

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

این شرایط مدیران خود را در وضعیت ناراحت کننده‌ای احساس کرده به صورتی که حس خواهند نمود تحت کنترل هستند.

فرضیه دوم: حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

فرضیه فرعی دهم: رقابت بازار محصول بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 HHI_{i,t} + \alpha_3 OPTHHI_{i,t} + \alpha_4 SIZE_{i,t} + \alpha_5 MTB_{i,t} + \alpha_6 LEV_{i,t} + \alpha_7 BETA_{i,t} + \alpha_8 SG_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون‌های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۱۲ آورده شده است.

جدول (۱۲): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۱۰

نماد متغیرها	ضرایب	آماره t	احتمال	VIF
C	-۵/۶۱۸	-۶/۳۹۱	۰/۰۰۰	----
OPT	-۰/۰۱۱	-۰/۲۱۴	۰/۸۳۰	۶/۱۱۷
HHI	۲/۱۱۴	۱/۱۸۱	۰/۲۳۸	۳/۴۶۸
SIZE	۰/۲۰۰	۶/۳۱۲	۰/۰۰۰	۱/۲۶۸
LEV	۰/۰۴۵	۰/۴۰۰	۰/۶۸۸	۱/۰۹۳
MTB	-۰/۰۰۰۶	-۰/۰۴۲	۰/۹۶۶	۱/۰۹۹
SG	۰/۱۵۷	۳/۹۰۱	۰/۰۰۰	۱/۱۵۶
B	-۰/۰۶۴	-۲/۱۰۶	۰/۰۳۶	۱/۰۴۶
OPT HHI	۰/۶۲۳	۰/۳۸۱	۰/۷۰۲	۲/۹۴۰

	مقدار	آزمون	مقدار	P- Value
R۲	۰/۶۰۸۵	هاسمن	۴۹/۵۸۴	۰/۰۰۰
تعدیل شده R۲	۰/۶۰۲۷	F لیمر	۲/۴۶۳	۰/۰۰۰
D-W	۱/۹۱۶	F فیشر	۱/۵۲۴۵	۰/۰۰۰

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

همان‌طور که در جدول (۱۲) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری کـه همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۶۰۸۵ اسـت. یعنی ۶۰/۸۵٪ از تغییرات متغیر وابسـته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره دوربین واتسون بدست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می‌باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می‌کند. بنابراین همان‌طور که مشاهده می‌شود آماره t بدست آمده برای متغیر OPT HHI برابر ۰/۳۸۱ و سطح معنی‌داری آن ۰/۷۰۲ است. بنابراین رقابت بازار محصول بر رابطه بین خوش‌بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی مؤثر نیسـت و فرضیه پذیرفته نمی‌شود. بنابراین اگر مدیران دارای دید خوش‌بینی باشند و به قصد انجام افزایش قابلیت مقایسه اقدام نمایند با مانعی مواجه نمی‌شوند.

۸. بحث و نتیجه‌گیری

گزارش‌های مالی یکی از مهم‌ترین محصولات نظام حسـابداری است. همان طور که در بیانیه شـماره یک مفاهیم حسـابداری مالی بیان شده اسـت، هدف عمده از تدوین گزارش‌های مالی، تهیه اطلاعاتی اسـت که برای سـرمایه‌گذاران فعلی، بالقوه و سـایر افراد، در تصمیم‌گیری درباره سـرمایه‌گذاری منطقی، اعتبار دهی و سـایر تصمیم‌های مشابه، مفید باشد. اما در طول چند دهه گذشته، نتایج پژوهش‌ها، بیانگر کاهش مستمر در محتوی اطلاعاتی سود حسابداری بوده است. از آنجایی که محاسـبه سود خالص یک بنگاه اقتصادی، تحت تأثیر روش‌ها و برآوردهای حسابداری اسـت و اهداف مدیریت نیز با سـهام داران هماهنگ نیسـت (نظریه نمایندگی) امکان دستکاری سـود وجود دارد. این کار با نزدیک کردن سـود گزارش شده به میزان سود هدف (آستانه) انجام می‌شود. اجتناب از گزارش زیان، گزارش وضعیت مطلوب مؤسسه به لحاظ سودآوری در سال‌های آتی و همسو کردن گزارش سود مؤسسه با پیش‌بینی تحلیل گران، از جمله دلایل برای دست‌یابی به سـود هدف هسـتند. از آنجایی که این رفتار مداخله گرایانه ممکن اسـت بر کیفیت اطلاعات افشـاء شده و مفید بودن آن‌ها برای تصمیم‌های سرمایه‌گذاری اثر داشته باشد، باید سازوکارهای باکیفیتی برای حمایت از منافع سـرمایه‌گذاران و کنتـرل رفتار فرصت‌طلبانه مدیران فراهم کرد. یکی از سـازوکارها برای کاهش مسأله نمایندگی، نظام حاکمیت شرکتی است. بنابراین، می‌توان انتظار داشت که سازوکارهای حاکمیت شرکتی، می‌توانند فرصت‌های دستکاری سود را کاهش و در نتیجه کیفیت سود و اطلاعات ارائه شده را افزایش دهد.

سـازوکارهای حاکمیت شـرکتی متعددی وجود دارند که می‌توانند در این زمینه مؤثر باشند. چند مورد از سـازوکارهای مذکور، ۱- سـاختار هیئت مدیره که به دلیل حفظ منافعشان و کسب شـهرت به عنوان متخصص در امر تصمیم‌گیری، ۲- دوگانگی وظیفه مدیرعامل که سبب کاهش

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

دخالت سهامداران کنترل کننده، ۳- ساختار مالکیت که باعث کاهش استفاده فرصت‌طلبانه مدیران از منابع شرکت، ۴- تمرکز مالکیت که امکان کنترل بهتری بر عملکرد مدیران و ترویج اقدامات اصلاحی و ۵- رقابت در بازار محصول که سبب بهبود عملکرد و گرفتن بهترین تصمیم در مورد آینده است، که با کنترل و نظارت بر مدیر و رفتار وی، بر کاهش رفتارهای مشاهده شده اثر می‌گذارد.

با توجه به نتایج آماری فرضیه‌های پژوهش به صورت زیر می‌باشند:

جدول (۱۳): خلاصه نتایج فرضیات پژوهش

ردیف	فرضیات	نتایج
۱	فرضیه اول-۱	تأیید
۲	فرضیه اول-۲	تأیید
۳	فرضیه اول-۳	رد
۴	فرضیه اول-۴	تأیید
۵	فرضیه اول-۵	تأیید
۶	فرضیه دوم-۱	تأیید
۷	فرضیه دوم-۲	تأیید
۸	فرضیه دوم-۳	تأیید
۹	فرضیه دوم-۴	تأیید
۱۰	فرضیه دوم-۵	رد

در این پژوهش برای انجام آزمون این فرضیه، از آزمون‌های ضریب پیرسون، هاسمن و تی دو و تی و اف استفاده شده است.

نتایج این فرضیات با یافته‌های پژوهش خرمی و جمکرانی (۱۳۹۵)، که در آن به بررسی ساز و کارهای نظام راهبری شرکتی و خوش‌بینی مدیریت پرداختند و نشان دادند که از میان سازوکارهای انتخاب شده از نظام راهبری شرکتی، تمرکز مالکیت و ویژگی‌های هیئت مدیره شامل عدم دوگانگی وظیفه و استقلال هیئت مدیره توانسته میزان خوش‌بینی مدیران را کاهش دهد و نتایج پژوهش گونزالز و آندره (۲۰۱۴)، که به بررسی کارایی هیات‌مدیره و کوتاه بینی پرداختند و نشان دادند با افزایش کارایی هیات‌مدیره، ریسک کوتاه مدت شرکت کاهش پیدا می‌کند و نتایج پژوهش بن محمد و همکاران (۲۰۱۲)، که به بررسی آیا حاکمیت شرکتی بر رفتار مدیران تأثیر می‌گذارد؟ پرداختند و نشان دادند که عدم دوگانگی وظیفه و جدایی پست مدیر عاملی و ریاست هیئت مدیره، احتمال سوگیری خوش‌بینانه را کاهش می‌دهد و با نتایج

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

پژوهش سلارکا (۲۰۱۲)، که به بررسی حاکمیت شرکتی و رقابت بازار محصول پرداخت و نشان داد که تاکید بر رقابت در بازار محصول لزوماً منجر به ارتقای سطح حاکمیت شرکتی نخواهد شد، مطابقت دارد اما با نتایج پژوهش باکر و همکاران (۲۰۱۳)، که نشان دادند دوگانگی وظیفه، اثر منفی بر اثر بخشی هیئت مدیره خواهد گذاشت، بنابراین هیئت مدیره، توانایی کنترل سوگیری روان شناختی مدیر و اثرات آن بر تصمیمات شرکت را نخواهد داشت و با نتایج پژوهش نمازی و همکاران (۱۳۹۴)، که نشان دادند بین شاخص‌های رقابت در بازار محصول و کیفیت اطلاعات حسابداری رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد مطابقت ندارد.

فهرست منابع

الف- منابع فارسی

۱. خرمی، داریوش، غلامی جمکرانی، رضا. (۱۳۹۵). سازوکارهای نظام راهبری شرکتی و خوش‌بینی مدیریتی. دانش حسابداری، ۷(۲۷)، ۱۸۱-۱۵۹.

۲. کیا، علی، صفری گرایلی، مهدی. (۱۳۹۶). قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، مدیریت سود تعهدی و مدیریت واقعی سود. دانش حسابداری مالی، ۴(۲)، ۱۳۷-۱۱۵.

۳. فروغی، داریوش، قاسم زاد، پیمان. (۱۳۹۵). تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر هم‌زمانی قیمت سهام. پژوهش‌های حسابداری مالی، شماره ۲۷، ۵۴-۳۹.

۴. قدرتی، حسن، فیضی، سعید. (۱۳۹۴). تأثیر حاکمیت شرکتی بر میزان مدیریت سود در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابرسی، شماره ۵۸، ۲۳۲-۲۰۵.

۵. رضایی، فرزین، مهدی دوست، محبوبه. (۱۳۹۱). تأثیر شاخصه‌های راهبری شرکتی و ساختار مالکیت بر هزینه نمایندگی. تحقیقات حسابداری و حسابرسی. ۱۴، ۹۸-۸۲.

۶. رضایی، فرزین، یزدی، سحر. (۱۳۹۶). تأثیر کوتاه بینی مدیریت بر رابطه بین رقابت در بازار محصول و ریسک تصمیمات عملیاتی مدیریت با تأکید بر سطوح فن آوری در دارائی‌های شرکت. پایان نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی کار قزوین.

۷. رهنمای رود پشتی، فریدون، وکیلی فرد، حمیدرضا، لک، فضل الله محسنی، عبدالرضا. (۲۰۱۵). سبک حسابرس و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی. حسابداری مدیریت، ۸(۲۵)، ۴۷-۲۹.

۸. مرادی، جواد، باقری، هادی. (۱۳۹۳). بررسی مقایسه‌ای تأثیر کوته‌بینی مدیریت و مدیریت سود بر بازده سهام. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۱(۲)، ۲۲۹-۲۵۰.

۹. نمازی، محمد، رضایی، غلامرضا. (۱۳۹۴). رقابت در بازار محصول و کیفیت اطلاعات حسابداری. پیشرفت‌های حسابداری، ۶(۲)، ۱۶۶-۱۳۱.

ب- منابع انگلیسی

1. Ahmed, S. A., Neel, M., & Safdar I. (2015). Evidence on The Association Between Accounting Comparability and Stock Price Efficiency. 10th Annual Lone Star Accounting Research Conference, United States. University of Texas at Dallas, January 30.
2. Aljifri, K. (2015). "Measurement and Motivations of Earnings Management: A Critical Perspective." Journal of Accounting – Business & Management, Vol. 14, PP. 75-95.
3. Anderson, T.W. & Hsiao, C. (1982). Formulation and Estimation of Dynamic Models Using Panel Data. Journal of Econometrics, 18 (1): 47-82.
4. Baccar, A., Ben Mohamed, E., Bouri, A. (2013). Managerial optimism, overconfidence and board characteristics: Toward a new role of corporate governance. Australian Journal of Basic and Applied Sciences, 7(7), 287-301.

www.SID.ir

Archive of SID

Downloaded from danesh.dmk.ir at 16:44 IRDT on Monday August 24th 2020

5. Ben Mohamed, E., Fairchild, R., Bouri, A. (2014). Investment cash flow sensitivity under managerial optimism: New evidence from NYSE panel data firms. Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences, 19(36), 11-18.
6. Campbell, J., & Yeung, P. E. (2013). Comparability, Investor Sophistication, and Contagion Effects. Financial Accounting and Repoeting Section Midyear Meeting, San Diego, California, January 12.
7. De Franco, G., S. Kothari, and R. Verdi. (2011). The Benefits of Financial Statement Comparability. Journal of Accounting Research, 49_ 895–931.
8. Francis, J., Pinnuck,L. and Watanabe, Olena. (2014). Auditor Style and Financial Statement Comparability. Journal of The Accountng Review, 89(2), 605-633.
9. Guadalupe, M. and F. Pérez-González. (2010). Competition and Private Benefits of Control. Working Paper, Columbia University. Vol.42, No.6, Pp. 125-150.
10. Hoang, M. L., Tan, F. J., Lai, D. C., Celniker, S. E., Hoskins, R. A., Dunham, M. J., Zheng, Y., &Koshland, D. (2010). The relationship between the cost of representation, optimism over management and cash flow sensitivity. Published: December 2, DOI: journal. pgen.1001228.
11. Hirshleifer, D., Low, A., & Teoh, S. H. (2012). Are overconfident CEOs better innovators?. The Journal of Finance, 67(4), 1457-1498.
12. Jarboui, S., Forget, P., &Boujelbene, Y. (2014). Transport firms' inefficiency and managerial optimism: a stochastic frontier analysis. Journal of Behavioral and Experimental Finance. 3: 41–51
13. Libby, R., & Rennekamp, K. (2012). Self-serving attribution bias, overconfidence, and the issuance of management forecasts. Journal of Accounting Research, 50(1), 197-231.
14. Mizik, N. (2010). The Theory and Practice of Myopic Management. Journal of Marketing Research, 47 (4): 594-611.
15. Selarka, E. (2012). Corporate Governance and Product Market Competition. Working Paper, Madras School of Economics, India.

www.SID.ir